

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКА
ПІДГОТОВКА: ІННОВАЦІЇ,
ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**II ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**МАТЕРІАЛИ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Київ, 26-28 травня 2021 р.

У збірнику розміщено матеріали II Всеукраїнської навчально-наукової конференції «Доуніверситетська підготовка: інновації, виклики, перспективи», що відбувалася 26-28 травня 2021 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, м. Київ у форматі онлайн.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір цитат, наведених даних та термінологічних понять.

Програмний комітет

Голова Програмного комітету: ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимир БУГРОВ.

Заступник голови: к.філол.н., доц., завідувачка Підготовчого відділення Київського національного університету імені Тараса Шевченка Галина УСАТЕНКО.

Науковий секретар : к.філол.н. Аліна КРУГЛІЙ.

Технічний секретар: Дмитро ЗОЗУЛЯ.

Адреса програмного комітету: Підготовче відділення Київського національного університету імені Тараса Шевченка, вул. Васильківська, 36, каб. 94.

Поштова адреса: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, вул. Володимирська, 64/13, м. Київ, 01601, Україна.

Тематичні напрямки роботи конференції:

1. Організаційно-управлінські питання, нормативна база діяльності інституцій доуніверситетської підготовки;
2. Навчально-методичні питання доуніверситетської підготовки, зокрема, навчання онлайн;
3. Соціокультурна взаємодія іноземних слухачів, студентів та викладачів в освітньому середовищі України.

ЗМІСТ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПИТАННЯ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ.....	5
Богиня Л.В., Колечкіна І.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН	5
Чорна Ю. В., Чернова К.В., Завгородня Д.О. ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ СЛУХАЧІВ-ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ДОВУЗІВСЬКОГО ЕТАПУ ПІДГОТОВКИ.....	8
Дворянчикова С.Є. МОДЕЛЬ STATION ROTATION: ПЕРЕВАГИ Й ВИКЛИКИ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	14
Гладир Я.С. СПЕЦИФІКА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ КАРАНТИНУ (ПІД ЧАС ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМЦІВ)	17
Гринь Ю. В., Чорна Ю. В. ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	21
Ковальчук В.І. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ФОРМАТІ ОНЛАЙН	28
Литвиненко Н.П., Місник Н.В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	38
Карпенко С. Д. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК	41
Маковишин В.І., Родчин С.В. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ В ЧАСІ ПАНДЕМІЇ COVID 19	46
Прищепя О. П. ДОЛАННЯ МОВЛЕННЄВОГО БАР'ЄРУ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	48
Косенко Ю.Г. КОГНІТИВНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	49
Рева-Лєвшакова Л.В. ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ...	52
Кириченко С.С. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ (СЛУХАЧАМ).....	56
Варава С.В., Івлєва С. М. ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ: ДОСВІД Й ВИКЛИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	65

Артеменко И.Ю. РАЗВИТИЕ У ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ВЕРБАЛЬНОГО ВЕРОЯТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В ОБУЧЕНИИ РКИ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ.	78
Удовиченко В.В. ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ НА РІВНІ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ СЛУХАЧІВ- ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН	83
Сем'ян Н.В. ЕСЕ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО	86
Швець Г.Д. ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПРОПЕДЕВТИЧНОМУ ЕТАПІ.....	90
Полежаєва В.О., Дев'ятовська І.В. НАВЧАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ НА ДОВУЗІВСЬКОМУ ЕТАПІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ	95
Пасічник Т. Д. ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	102

5. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка – Харків : «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.

6. Шуневич Б.І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки. Дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т вищої освіти АПН України. – К., 2008. – 509 с.

7. Шуневич Б. Дистанційне навчання в системі вищої освіти Європи та Північної Америки. Монографія. – Київ : КНУ, 2005. – 365 с.

8. Штихно Л.В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти / Л. Штихно // Молодий вчений. – № 6 (33). – червень 2016. – С. 489-493

Гринь Ю. В.

старший викладач

Чорна Ю. В.

старший викладач

Центр підготовки іноземних громадян

Запорізького державного медичного університету (Запоріжжя)

21

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

В останні роки тема академічної доброчесності стала однією з найбільш актуальних у дискусіях про вищу освіту та науку, причому незалежно від того, на якому рівні та за участі кого вони ведуться, адже ця тема стосується як науково-педагогічного складу ЗВО, так і безпосередньо здобувачів освіти. Відповідно до статті 42 закону України «Про освіту» академічна доброчесність визначається як «сукупність етичних принципів та правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [2]. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти передбачає відсутність плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, а також будь-якого впливу на педагогічного працівника під час

написання та здачі екзаменаційних, залікових, контрольних робіт, індивідуальних завдань [5]. З уведенням карантинних обмежень та переходом до дистанційної форми навчання питання дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти, яке передбачає, зокрема, самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, постає особливо гостро, адже одним з головних критеріїв визначення ефективності навчального процесу є об'єктивні та адекватні результати поточного та підсумкового контролю, що визначають рівень отриманих знань, набутих умінь і навичок. Результати контролю не тільки дають уявлення про якість засвоєних студентами знань, але й скеровують педагогічну діяльність викладача. Досліджуючи інформацію щодо ступеня засвоєння матеріалу здобувачами освіти, викладач може здійснювати ефективний та педагогічно обґрунтований вплив на процес навчання кожного окремого студента. Залежно від того, наскільки об'єктивно виявлено ступінь засвоєння матеріалу студентами, настільки ж обґрунтовано і методично правильно викладач зможе організувати подальший процес навчання. Таким чином, чим об'єктивнішим, достовірнішим і якіснішим буде контроль, тим більше можливостей має викладач для здійснення ефективного керування навчальним процесом.

В умовах дистанційного навчання не варто відмовлятися від традиційних форм контролю, але, очевидно, вони потребують певних змін, доповнень та трансформацій. І, в першу чергу, це пов'язано з неможливістю контролювати дотримання студентами академічної доброчесності під час виконання завдань за допомогою звичних для очної освіти засобів. У 2020 році на базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна було проведено дослідження, в ході якого студентам запропонували анонімно відповісти на ряд запитань щодо дистанційної освіти. Частина запитань стосувалася дотримання студентами академічної доброчесності під час навчання, а саме, чи дотримувалися вони академічної доброчесності під час виконання домашніх робіт, на заняттях, під час написання контрольних, залікових чи екзаменаційних робіт. Результати дослідження показали, що респонденти частіше дотримувалися академічної доброчесності під час занять, але при

цьому були більш схильні не дотримуватися академічної доброчесності під час написання контрольних, залікових чи екзаменаційних робіт. Серед засобів контролю самостійного виконання завдань найчастіше використовувалося обмеження у часі під час написання робіт, також контроль здійснювався за допомогою відео- та аудіозв'язку, тобто, були використані всі наявні технічні можливості, які можуть запропонувати сучасні веб-сервіси. Цікаво, що коли респондентам було запропоновано оцінити ефективність наявних методів контролю за дотриманням академічної доброчесності, лише 27,1% погодилися, що подібні методи є ефективними. У свою чергу, 18,6% схильні вважати їх порівняно ефективними, більш ніж 16% вважають їх неефективними, а 13,6% опитаних – малоефективними [1]. Таким чином, проблема недотримання здобувачами освіти академічної доброчесності у процесі дистанційного навчання видається досить серйозною і потребує створення відповідної методології проведення контролю у режимі онлайн освіти.

У Центрі підготовки іноземних громадян традиційно і незалежно від форми навчання застосовуються поточні і підсумковий контролю знань слухачів. Останній здійснюється у формі диференційованого заліку (дисципліни «Країнознавство» та «Російська мова як іноземна») та іспиту (дисципліна «Українська мова»). Оскільки інтенсивність навчального процесу у ЦППГ висока, адже за досить короткий термін слухачі Центру мають опанувати великий обсяг матеріалу з загальнолітературної української мови та з аспекту «науковий стиль мовлення», зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані й проводяться так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу слухачів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань.

Для проведення контролю, як поточного, так і підсумкового, під час дистанційного навчання використовуються традиційні методи педагогічного контролю: тестовий, письмовий та усний, які проводяться на базі створених у ЦППГ навчально-методичних матеріалів та адаптовані до умов дистанційної освіти.

Тестовий контроль передбачає використання тестів закритої та відкритої форми і проводиться як для поточної перевірки засвоєння лексико-граматичного матеріалу, так і як складова частина семестрових іспитів. Тестові завдання для поточного контролю традиційно використовувалися у ЦППГ як доповнення до письмових контрольних робіт і за звичних умов очної освіти. Варто зазначити, що у дистанційному форматі більш ефективними саме як засіб поточного контролю є тести відкритої форми, у яких студент не обирає варіант з кількох запропонованих, а повинен самостійно створити правильну відповідь. На початковому етапі вивчення мови тести такої форми зазвичай супроводжуються засобами візуалізації (фото, малюнки). Для проведення іспиту в онлайн режимі на платформі Teams було створено відповідну команду, а також розроблено алгоритми проведення іспитів для екзаменаторів та викладачів-кураторів груп. Задля контролю самостійності виконання було створено 15 варіантів тестових завдань. Також студенти мали обмеження у часі, яке, з огляду на обсяг тестового завдання і одночасність проведення іспиту для академічних груп, сприяло дотриманню академічної доброчесності здобувачами освіти. Також необхідним є проведення тестування у супроводі відеозв'язку, але, варто зазначити, це потребує відповідного технічного забезпечення, в першу чергу, з боку здобувачів освіти.

Не зважаючи на онлайн формат навчання, у ЦППГ не відмовилися повністю від виконання традиційних письмових робіт, які навіть в умовах дистанційної освіти є ефективним засобом контролю засвоєння мовних та мовленнєвих навичок та вмінь. Звісно, змістове наповнення і форми письмового контролю ми доповнили та трансформували відповідно до сучасних стандартів вивчення мови. Всі завдання, в першу чергу, мають комунікативне спрямування і спонукають студентів до активної участі у комунікації.

Наприклад, написання лексичних тем, творів на запропоновані теми, написання оригінальних та відтворення на письмі прослуханих діалогів запропонованої соціально-побутової тематики дозволяє як викладачам, так і студентам відслідковувати прогрес у вивченні мови та вчасно виявляти

прогалини у знаннях. У цьому контексті доцільним видається використання методу «портфоліо», але ми визначаємо термін «портфоліо» більш вузько, виходячи зі специфіки нашої роботи та загального рівня підготовки наших слухачів.

Надіслані студентами письмові роботи формуються у папки, і таке «портфоліо» допомагає діагностувати рівень засвоєних знань та водночас може бути використане викладачем для контролю дотримання студентом академічної доброчесності, адже дозволяє порівняти результати студента, які він показав під час виконання тестових завдань, з результатами письмових індивідуальних робіт.

Оскільки при оцінці якості дистанційного навчання неможливо обмежитися тільки тестуванням знань студентів (хоча це і залишається одним з показників якості навчання), у ЦППГ проведення контролю здійснюється комплексно, орієнтуючись на процес взаємодії викладача і студента у всіх напрямках їхньої спільної діяльності та з розумінням залежності якості дистанційної освіти від багатьох чинників і складових процесу навчання. Таким чином, усні форми контролю, які передбачають безпосереднє спілкування викладача зі студентом, незалежно від формату (онлайн чи оффлайн), вважаємо одними з найбільш ефективних у процесі вивчення мови. Усний контроль у дистанційному форматі відбувається з використанням аудіо- та відео конференцій і для викладача є одним з найдієвіших способів контролю самостійного виконання завдань як на навчальних заняттях, які проводяться з повною візуалізацією, так і під час іспитів. Саме тому у проведенні підсумкового контролю усна частина є обов'язковою і більш вагомою під час виставлення підсумкової оцінки з дисципліни. Усна складова іспиту відбувається у режимі нарад екзаменаторів зі слухачами.

Кожному слухачеві призначається індивідуальне завдання з обмеженим часом для його виконання, планується індивідуальна нарада, протягом якої екзаменатори спілкуються окремо з кожним слухачем та мають можливість об'єктивно оцінити набуті знання та навички під час роботи з текстом, яка включає читання та підготовку висловлювання за змістом тексту, участь у

діалозі-розпитуванні за текстом, а також монологічне висловлювання на соціально-побутову тему. Підсумковий бал розраховувався за допомогою коефіцієнтів, які визначалися відповідно до певних показників:

- середнього балу (виставляється викладачем-куратором напередодні іспиту і показує роботу слухача протягом семестру);

- оцінки за тест (зважаючи на те, що слухач мав варіанти, а не самостійно генерував відповіді);

- оцінки за роботу з текстом (зважаючи на те, що під час іспиту слухач бачив текст вперше та міг максимально продемонструвати здобуті навички читання, говоріння та аудіювання, монологічного та діалогічного мовлення);

- оцінки за монологічне висловлювання з заданої теми (зважаючи на те, що слухачі заздалегідь мали перелік тем до іспиту та готували їх; разом з тим, включало в себе й елементи діалогічного мовлення – бесіду з екзаменатором).

З метою об'єктивності оцінювання та враховуючи специфіку дистанційного навчання, в проведенні усного іспиту у кожній групі, окрім екзаменаторів, беруть участь викладачі-куратори, які можуть ставити додаткові питання слухачам, також участь куратора у підсумковому контролі дозволяє знизити у студентів прояви тривожності, хвилювання, невпевненості, які вони часто називають серед причин, які спонукають до порушення академічної доброчесності [4].

Варто також зазначити, що при виявленні викладачами випадків академічної недоброчесності студентів (здавання чи репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності; написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах; несамостійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або незазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю тощо; отримання іншої несанкціонованої допомоги при виконанні тих завдань, які передбачають самостійне виконання) необхідно вживати негайних заходів та формувати у студентів академічну відповідальність за порушення академічної доброчесності. Зокрема, можуть використовуватися призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні

завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо) або проведення додаткової співбесіди зі слухачем у разі виникнення у викладача сумнівів в академічній доброчесності.

У випадку повторення порушень, як більш жорсткий метод впливу, може бути використане повідомлення батькам чи іншим особам (фізичним або юридичним, що представляють студента в Україні), які здійснюють оплату за навчання.

Загалом, проблема недотримання академічної доброчесності здобувачами освіти у процесі дистанційного навчання є досить серйозною та потребує створення чіткого алгоритму проведення контрольних заходів як для здобувачів освіти та для викладацького складу ЗВО, розробки офіційних рекомендацій для викладачів щодо забезпечення академічної доброчесності під час занять, перевірки домашнього завдання та виконання контрольних робіт, стимулювання студентів до дотримання академічної доброчесності під час дистанційного навчання за допомогою бесід, кураторських годин, а також стимулювання до отримання знань, а не оцінок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання / О. Наливайко, О. Калістова, Д. Поляков // [Освітологічний дискурс](#). - 2020. - № 4. - С. 143-162 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2020_4_12
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. ЛИСТ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ від 23.10.2018 № 1/9-650 Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>
4. Першокурсникам – про академічну доброчесність [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zsmu.edu.ua/snew_2795.html

5. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності / укладачі: підкомісія 303 «Академічна доброчесність» / 2016 р. – 24 с.

Ковальчук В. І.

Викладач підготовчого відділення
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ФОРМАТІ ОНЛАЙН

У статті розглянуто специфіку вивчення української мови іноземними слухачами, що здобувають освіту в Україні в онлайн-режимі, перехід від класичної форми навчання до змішаної, переваги очного та електронного навчання та їхні недоліки. Звернено увагу на ефективні методи роботи, основні види мовленнєвої діяльності, інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання з метою вдосконалення й оптимізації навчального процесу.

Ключові слова: дистанційне навчання, змішане навчання, діджиталізація, читання, аудіювання, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Другий рік поспіль ЗВО працюють дистанційно. Онлайн-навчання стало реальністю нашого життя. Процес діджиталізації набирає своїх обертів. Намагаючись зробити заняття цікавішими, а засвоєння іноземними слухачами інформації, опанування української мови ефективнішим та доступнішим, викладачі вдаються до поєднання традиційних і новітніх методів.

Актуальність статті полягає в порушенні питання, яким же чином отримувати максимум користі від онлайн-формату як слухачам, так і викладачам, як адаптуватись до сучасних реалій, які нові підходи краще застосовувати, як побудувати активну взаємодію зі студентами, як підготувати інтерактивний контент до своїх занять. Ці питання більш детально розглянемо в нашій статті.

Змішане навчання – інновація XXI століття, один із трендів сучасної освіти. [5, с.1] Завдання викладача – ефективно використовувати переваги як очного, так і електронного навчання, а також нівелювати або взаємно компенсувати недоліки кожного з них.